

Utredning av vissa frågor i anslutning till promemorian Krav på rapportering av betalningstider

Datum: 2019-03-11

Regeringsbeslut N2018/05881/KSR
Bolagsverkets AD 18/2019
Tillväxtverkets dnr Å 2018-1308

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Alternativa inlämnings/inhämtningslösningar	2
2.1	Hämta leverantörsstorlek från Bolagsverket	2
2.2	Skapa betaltidsinformation.....	2
2.3	Lämna in betaltidsinformation till Bolagsverket.....	2
3	Tillsyn och sanktioner.....	3
3.1	Förslag på utformning av vitesbestämmelser	4
3.2	Överklagande	4
3.3	Ekonomiska och finansiella konsekvenser	4
4	Definition av begreppet ”rapporteringskyldigt företag”	4
5	Konsekvensutredning	5
5.1	Bakgrund och syfte med förslaget.....	5
5.2	Alternativa lösningar	5
5.3	Förslagets överensstämmelse med EU-rätten	6
5.4	En bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser.....	6
5.5	Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch	7
5.6	Kostnader	7
5.6.1	Administrativa kostnader för implementering	7
5.6.2	Löpande administrativa kostnader	7
5.6.3	Utvecklingskostnader för att ta fram, beräkna och sammanställa betaltidsinformation	8
5.7	Påverkan på företagets verksamhet	9
5.7.1	Extern finansiering för att täcka likviditetsbehov	10
5.7.2	Begränsar möjligheten att investera i företagets tillväxt.....	11
5.7.3	Konkursbenägenhet	11
5.7.4	Administrativa kostnader för hantering av försenade betalningar ...	11
5.8	Påverkan på konkurrensförhållanden.....	12
5.9	Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.....	13
5.10	Påverkan för små företag	13
6	Samhällsekonomisk analys	13
6.1.1	Metod och avgränsningar för kvantitativ analys	14
6.1.2	Sammanfattande statistik.....	14
6.1.3	Kopplingen mellan likviditet, konkursbenägenhet och nyanställningar	16
6.1.4	Lämpliga gränsvärden för rapporteringsskyldiga företag	18

6.1.5	Räkneexempel: effektstorlek av likviditetsförskjutning från stora bolag till små och medelstora bolag utifrån gränsdragning för rapporteringsskyldiga företag vid minst 250 anställda	24
6.2	Bolagsverkets kostnader för implementering.....	26

1 Inledning

Långa betalningstider inom näringslivet leder till försämrad likviditet för leverantörerna, vilket i sin tur ger dem sämre möjligheter att utveckla sina verksamheter och en pressad finansiell situation. Problemet påverkar särskilt mindre företag som är i behov av god likviditet för att kunna utvecklas och växa. Mot denna bakgrund har Näringsdepartementet i promemorian [Krav på rapportering av betalningstider m.m.](#), i det följande promemorian¹, föreslagit att företag med minst 500 anställda, enligt en ny lag, årligen ska redovisa uppgifter om avtalade betalningstider, faktiska betalningstider och försenade betalningar. Uppgifterna kommer att göra det möjligt att följa utvecklingen av betalningstiderna.

Med anledning av remissinstansernas yttranden över promemorian beslutade regeringen att ge Bolagsverket och Tillväxtverket i uppdrag² att ytterligare utreda frågor i anslutning till promemorian. Bolagsverket fick i uppdrag att:

- belysa hur valet av olika tekniska möjligheter för registrering av betalningstider påverkar kostnaderna för företagen,
- överväga och vid behov föreslå bestämmelser om tillsyn och sanktioner för att säkerställa att rapporteringsskyldiga företag faktiskt rapporterar in uppgifterna samt
- överväga och vid behov föreslå en justerad definition av begreppet ”rapporteringsskyldigt företag”.

Bolagsverket och Tillväxtverket fick i uppdrag att överväga och vid behov komplettera konsekvensutredningen utifrån bland annat Regelrådets synpunkter. I detta skulle myndigheterna särskilt uppmärksamma de samhällsekonomiska konsekvenserna samt kostnader och nytta för små företag och rapporteringsskyldiga företag. Myndigheterna skulle i sitt arbete samråda med Konkurrensverket i fråga om påverkan på konkurrensförhållanden. Redovisningen skulle även innehålla bedömningar av vilka kostnader olika förslag leder till för berörda myndigheter.

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet den 31 oktober 2018. Av redovisningen framgick att vissa frågor inte kunnat utredas i tillräcklig omfattning. Regeringen beslutade därför den 20 december 2018 att ge Bolagsverket och Tillväxtverket i uppdrag³ att göra en fördjupad utredning av frågor i anslutning till promemorian.

Bolagsverket och Tillväxtverket omnämns gemensamt som ”vi” nedan. För det fall att det endast är endera av myndigheterna som har tilldelats en viss fråga, omnämns myndigheten med sitt namn. För att genomföra delar av uppdraget har konsulter anlitats, Ramboll Management Consulting AB (”Ramboll”). Rambolls slutsatser eller synpunkter tydliggörs i denna rapport med ”Ramboll”.

¹ Promemorian [Krav på rapportering av betalningstider](#)

² N2018/04584/KSR

³ N2018/05881/KSR

2 Alternativa inlämnings/inhämtningslösningar

Uppgifterna om betalningstider ska redovisas var för sig för företag som har 0-9 anställda, 10-49 anställda och 50-249 anställda.

För de företag som ska lämna in uppgifter om betaltider till Bolagsverket kan uppdraget delas in i 3 olika moment: *Hämta leverantörsstorlek från Bolagsverket*, *Skapa betaltidsinformation*, och *Lämna in betaltidsinformation till Bolagsverket*. För att betaltidsinformation ska kunna skapas finns ett beroende till att leverantörsstorlek kan hämtas från Bolagsverket.

2.1 Hämta leverantörsstorlek från Bolagsverket

Bolagsverket ser två tänkbara realiseringar att hämta leverantörsstorlek, antingen realisering genom en webbaserad lösning eller genom en maskin till maskinlösning.

Vid en webbaserad lösning erbjuder Bolagsverket ett webbgränssnitt som ger företag möjlighet att hämta information om leverantörsstorlek. I webbgränssnittet ges möjlighet att specificera leverantörer som information skall hämtas för på ett effektivt sätt. Troligtvis innebär det att lösningen ger stöd för att specificera leverantörer via en fil.

Vid en maskin till maskinlösning erbjuder Bolagsverket ett API genom vilket företag maskinellt kan hämta information om storleksklass för leverantörer.

Båda alternativen bygger på en identifieringslösning med användarnamn och lösenord, men kan utökas vid högre krav på säkerhet. Utökade krav leder till högre kostnader för företagen.

2.2 Skapa betaltidsinformation

För att skapa information om betaltider grupperad på leverantörsstorlek måste företagen extrahera informationen rörande betaltider från sina ekonomisystem och sedan kombinera den extraherade informationen med den leverantörsinformation som hämtats från Bolagsverket.

Beroende på hur informationen hanteras idag och vilka system som används kan det innebära olika mycket jobb för företagen. Arbetet med att ta fram informationen kan innebära maskinellt och/eller manuellt arbete beroende på vilken information som finns i ekonomisystemen.

2.3 Lämna in betaltidsinformation till Bolagsverket

Bolagsverket ser två tänkbara realiseringar av att lämna in betaltidsinformation till Bolagsverket, antingen realisering genom en webbaserad lösning eller genom en maskin till maskinlösning.

Vid en webbaserad lösning erbjuder Bolagsverket ett webbgränssnitt där framtagen betaltidsinformation matas in manuellt.

Vid en maskin till maskinlösning erbjuder Bolagsverket ett API genom vilket företag maskinellt kan lämna in betaltidsinformationen. För att lämna in informationen maskinellt krävs en teknisk lösning hos företagen som konverterar betaltidsinformationen som tagits fram till ett tekniskt format lämpat för inskick och anropar det API som Bolagsverket tillhandahåller.

Båda lösningarna bygger på identifiering med användarnamn och lösenord, men kan utökas vid högre krav på säkerhet. Utökade krav leder till högre kostnader för företagen.

3 Tillsyn och sanktioner

Enligt uppdraget ska Bolagsverket överväga och vid behov föreslå bestämmelser om tillsyn och sanktioner för att säkerställa att rapporteringsskyldiga företag faktiskt rapporterar in uppgifterna. Jämförelse ska göras med Bolagsverkets förseningsavgiftshantering.

När det gäller sanktionen förseningsavgifter avseende för sent inlämnade årsredovisningar gäller dessa regler idag bara för aktiebolag. När det gäller rapporteringsskyldigheten enligt det nya lagförslaget ska dock inte alla företag omfattas av skyldigheten utan bara vissa större företag. Det kan jämföras med t.ex. ekonomiska föreningar där vissa större föreningar har en skyldighet att offentliggöra årsredovisningen hos Bolagsverket. Om en förening inte inkommer med årsredovisningen i tid kan Bolagsverket förelägga föreningen vid vite att inkomma med årsredovisningen.

För att Bolagsverket ska kunna använda ett liknande förfarande som gäller vid påförande av förseningsavgift i årsredovisningsärenden bör det enligt Bolagsverkets mening vara möjligt att enkelt fastställa vilka företag som är rapporteringsskyldiga. Uppgift om antalet anställda finns i företagets årsredovisning men uppgiften registreras inte idag av Bolagsverket. Om det i framtiden blir obligatoriskt för större företag att skicka in årsredovisningen digitalt kommer uppgifter om antalet anställda enkelt att kunna hämtas direkt ur företagets årsredovisning.

Mot bakgrund av att det är så få företag som träffas av bestämmelserna menar Bolagsverket att det borde vara tillräckligt att kunna förelägga företagen att vid vite inkomma med uppgifterna. Ett sådant föreläggande skulle kunna utfärdas om Bolagsverket får kännedom om att ett rapporteringsskyldigt företag inte skickat in rapporten. Bolagsverket anser att det torde vara fullt tillräckligt, i vart fall i ett första skede, att Bolagsverket utövar en passiv tillsyn för att tillgodose lagens syfte att synliggöra de större företagens betalningstider och att det blir möjligt att år från år följa hur betalningstiderna utvecklas.

För att uppnå en hög grad av effektivitet i hanteringen med vite föreslår Bolagsverket att ett vitesföreläggande bör kunna riktas mot den juridiska personen samt även mot fysiska personer med ledande befattningar i den juridiska personen. Om ett föreläggande ska riktas mot en fysisk person med koppling till den juridiska personen, måste dock denne ha en position som medför en rätt att företräda den juridiska personen. Bolagsverket anser därför

att ett föreläggande bör kunna riktas till en verkställande direktör, en styrelseledamot eller en annan motsvarande befattningshavare.

3.1 Förslag på utformning av vitesbestämmelser

Om en juridisk person inte har rapporterat in uppgifter för registrering i registret över betalningstider inom den tid som anges i 3 §, får Bolagsverket förelägga den juridiska personen att inkomma med aktuella uppgifter inom en viss tid.

Om en juridisk person inte följer ett föreläggande enligt 1 st., får Bolagsverket vid vite förelägga den juridiska personen eller den verkställande direktören, en styrelseledamot eller en annan motsvarande befattningshavare att inom en viss tid fullgöra skyldigheten att rapportera in uppgifter som den juridiska personen är skyldig att lämna enligt denna lag.

Frågor om utdömande av vite prövas av Bolagsverket. I anslutning till att vite döms ut får Bolagsverket även förelägga nytt vite.

3.2 Överklagande

Bolagsverkets beslut om vitesföreläggande och om utdömande av vite får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Ett överklagande ska ske inom två månader från dagen för beslutet.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

3.3 Ekonomiska och finansiella konsekvenser

Bolagsverkets uppfattning är att det inte torde bli särskilt vanligt med att döma ut vite. Bolagsverket har inte haft möjlighet att utreda eventuella ekonomiska och finansiella konsekvenser av förslaget om sanktion och vite. I förarbetena bör det i fall att vite blir aktuellt närmare anges hur vitesbeloppets storlek ska fastställas.

4 Definition av begreppet "rapporteringskyldigt företag"

Bolagsverket ska överväga och vid behov föreslå en justerad definition av begreppet rapporteringskyldigt företag samt redogöra för konsekvenserna av alternativa lösningar som exempelvis utgår från balansomslutning, nettoredovisning eller ett annat antal anställda.

När det gäller vilket gränsvärde som ska användas anges i promemorian att det är viktigt att rapporteringskyldigheten träffar en tillräckligt stor andel av de företag som drivit på utvecklingen mot längre betalningstider. Det övervägdes att dra gränsen vid 250 anställda eller fler, då detta är ett gränsvärde som återkommer i flera av de befintliga storleksindelningarna. Det ansågs emellertid tveksamt om företag med 250 anställda eller fler var tillräckligt stora för att inneha en förhandlingsposition som kunde medföra att de kan kräva långa betalningstider. Därför sattes gränsvärdet till minst 500 anställda.

Ramboll har i sin analys undersökt på vilket sätt storlek, omsättning och likviditet skulle påverka de företag som skulle kunna omfattas av rapporteringsskyldighet, se avsnitten 6.1.4, 6.1.4.1 – 6.1.4.3 och 6.1.5. Enligt Rambolls analys föreslås att samtliga företag med 250 anställda eller fler ska omfattas av rapporteringsskyldigheten. Rapporteringsskyldigheten skulle då omfatta 1 783 företag.

Bolagsverket delar Rambolls bedömning att rapporteringsskyldigheten ska avse företag med minst 250 anställda. Uppgiften om antalet anställda är också, så som det anges i lagförslaget, enkelt för företagen att använda då det är en uppgift som ska anges i årsredovisningen.

5 Konsekvensutredning

5.1 Bakgrund och syfte med förslaget

Bakgrunden till förslaget är att man har sett att betalningstiderna har ökat i avtalsförhållanden mellan mindre och större företag. Frågan har diskuterats en längre tid, 2013 kom promemorian Tvingande regler om betalningstider i näringslivet, med ett lagförslag som inte skulle tillåta längre betalningsfrister än 30 dagar i förhållanden mellan näringsidkare. Förslaget väckte debatt, där vissa remissinstanser och företag välkomnade förslaget medan andra framförde invändningar. Förslaget från 2013 har inte lett till någon lagstiftning, men frågan har varit fortsatt aktuell och diskuterats, exempelvis om man skulle kunna komma åt problemen genom en frivillig uppförandekod. Uppförandekoden är ett försök till självreglering inom näringslivet. I april 2018 kom sedan Näringsdepartementets promemoria om Krav på rapportering av betalningstider, med ett förslag till lag om rapportering av betalningstider. Lagförslaget ska ses som ett komplement till den nämnda uppförandekoden.

I promemorian framgår det att syftet med förslaget är att komma till rätta med de allt längre betalningstider som man har noterat i avtalsförhållanden mellan större och mindre företag. Man ser ett behov av att vidta åtgärder för att vända utvecklingen, eftersom de mindre företagens likviditet och i förlängningen möjlighet att utveckla sina verksamheter påverkas negativt av de långa betalningstiderna.

Promemorian har remitterats och av remissvaren som har inkommit kan det noteras att förslaget är en vattendelare mellan de större och de mindre företagen.

5.2 Alternativa lösningar

I rapportens avsnitt 2 redovisas alternativa inlämnings- och inhämtningslösningar. För alternativa lösningar till regleringen (författningsförslaget) och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd, hänvisas till promemorian⁴.

⁴ Promemorian s. 27-28.

5.3 Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I promemorian redovisas Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/7/EU av den 16 februari 2011 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner (direktivet). Direktivet är ett minimidirektiv och medlemsstaterna får behålla eller sätta i kraft bestämmelser som är mer gynnsamma för borgenären än de bestämmelser som är nödvändiga för att följa direktivet. Vidare framgår bland annat att kommissionen rekommenderar medlemsstaterna att inrätta system för att övervaka vilka framsteg som görs samt att offentliggöra uppgifter om genomsnittliga betalningstider inom både den offentliga och privata sektorn.⁵ Utförligare information om direktivet finns i promemorian.

Uppdraget inkluderar inte förslagets överensstämmelse med EU-rätten. Enligt oss är det tydligt att rapporteringskrav av betalningstider är ett nationellt initiativ och att det inte står i strid med direktivet.

5.4 En bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Från den dagen som lagen beslutas behöver det finnas ett tillräckligt tidsspänn fram till den dagen som rapportering ska ske till Bolagsverket, av följande skäl. Vid beslut om lagens ikraftträdande bör hänsyn tas till tiden det tar att ta fram och besluta om förordning och föreskrifter. Vid ikraftträdandet bör det tydligt framgå vilka uppgifter som ska rapporteras samt vilka företag som omfattas av rapporteringsskyldighet.

För att företagens insamling av relevanta uppgifter inte ska bli alltför belastande bör tillräckligt med tid också ges för framtagande och implementering av lämpliga systemlösningar. Optimalt bör sådana system finnas på plats den dagen som den första rapporteringsperioden startar. Tidsaspekten är också viktig för att berörda ska kunna få information i tid om det nya förslagets innebörd och vad som krävs av de rapporteringsskyldiga företagen.

Vad sedan avser den faktiska rapporteringstidpunkten bör det övervägas att denna förläggs till september varje år. Detta för att undvika att rapportering behöver göras i sommarens semesterperiod.

Om man ser till effekterna för såväl större som mindre företag är det de större företagen som behöver få tid att ställa om till ett nytt system, vilket ska vägas mot vikten för de mindre företagen att man kommer till rätta med de upplevda problemen och att dessa omhändertas inom rimlig tid.

Den föreslagna lagen bör följas upp och systemet utvärderas två år efter det att den första rapporteringen enligt lagen har skett.

⁵ Rapport från KOM till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av direktiv 2011/7/EU av den 16 februari 2011 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner, COM(2016) 534 final.

Det kommer att behöva utföras olika sorters informationsinsatser utefter målgruppernas behov. Eftersom förslaget är omfattande och påverkar företag på olika sätt, är det vår bedömning att ett flertal informationsinsatser behövs. För de rapporterade företagen kan en möjlig informationsinsats vara direktutskick till dessa företag. Vidare skulle information om rapporteringskraven exempelvis kunna lämnas via Bolagsverkets webbplats.

5.5 Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Enligt Rambolls analys föreslås att samtliga företag med 250 anställda eller fler ska omfattas av rapporteringsskyldigheten. Rapporteringsskyldigheten skulle då omfatta 1 783 företag. De rapporteringsskyldiga företagen kan återfinnas i flera olika branscher. I avsnitt 6.1.4.1 har Ramboll gjort en branschspecifik analys utifrån gränssdragning för rapporteringsskyldighet.

5.6 Kostnader

5.6.1 Administrativa kostnader för implementering

Rapporteringskravet innebär att de rapporteringsskyldiga företagen ska redovisa uppgifter om betalningstider i en rapport som lämnas in årligen till Bolagsverket. I promemorian uttrycks att detta medför kostnader för företagen som initialt består av utbildningsinsatser för berörd personal och investeringar i kompletteringar av dessa företags affärssystem/redovisningssystem och därefter av löpande personalkostnader för att registrera och rapportera uppgifterna.⁶

Då de rapporteringsskyldiga företagen förslagsvis kommer att vara stora företag (med 250 anställda eller fler, se avsnitt 6.1.4), antar Ramboll med säkerhet att företagen innehar ett utvecklat digitalt affärssystem/redovisningssystem. För att utreda hur stor den administrativa kostnaden blir för att sammanställa en rapport som lever upp till rapporteringskravet har Ramboll intervjuat ett antal ledande systemleverantörer av affärssystem, eftersom det är från dessa system som företagen kommer att hämta information till rapporten.

5.6.2 Löpande administrativa kostnader

Enligt rapporteringskravet ska de rapporteringsskyldiga företagen årligen rapportera och redovisa uppgifter om avtalade betalningstider, faktiska betalningstider samt försenade betalningar. Som beskrivits ovan finns en stor del av den information som efterfrågas redan idag i de affärssystem som Ramboll har konstaterat att normalföretaget i aktuell storlek har, och nya funktioner kommer att läggas till för att all information ska gå att rapportera på enklast möjliga sätt.

Administrationen kring att upprätta och skicka in rapporten bedöms därför som låg. I sak

⁶ Prememoria: Krav på rapportering av betalningstider. s 30

består den av att genom knapptryckningar i affärssystemet få en sammanställd rapport och skicka in den. Förfarandet blir enligt Rambolls intervjustudie att jämföra med tiden det tar för normalföretaget att upprätta deklaration av moms. I Tillväxtverkets databas ”Malin” har de mätningar som gjorts fram till 2012 av företagens administrativa kostnader registrerats. Där har tiden för att upprätta momsdeklaration beräknats och registrerats till 6 minuter. Enligt lönestatistik är lön för en ekonomihandläggare mellan 26 000 kronor och 32 000 kronor.⁷ Enligt Tillväxtverkets beräkningsguide⁸ är heltid 160 timmar per månad, dvs 9 600 min (160 x 60). För att uppskatta kostnaderna i det övre spannet tillämpas en månadslönlön på 32 000 kronor, enligt beräkningsguiden ska lönen multipliceras med schablonen 1,84 vilket ger en månadskostnad på 58 800 kronor. 58 800 kr/9 600 min ger en minutkostnad på 6,125 kronor. 6,125 kronor multiplicerat med 6 min beräknad arbetstid ger en årlig löpande kostnad på 36,75 kronor per företag. För 989 företag (500 eller fler anställda) ger detta en totalkostnad på ca 36 350 kronor. För 1 783 företag (250 eller fler anställda) ger detta en totalkostnad på ca 65 500 kronor.

Utredningen kan vidare konstatera att storleken på det rapporteringsskyldiga företaget (förutsatt att det har 250 eller fler anställda) inte har någon betydelse för den löpande administrativa kostnaden av att upprätta rapporten. Huruvida företagen har 250-499 anställda, 500-749 anställda eller fler medför ingen skillnad i tid för rapportering. Inte heller balansomslutning eller årsomsättning bedöms spela någon roll för den löpande administrativa kostnaden.

Då uppgifterna i rapporten enligt förslaget ska redovisas var för sig för leverantörer av olika storlek – 0-9 anställda, 10-49 anställda samt 50-249 anställda – krävs en lösning för företagen att hämta leverantörsstorlek. Som redogjorts finns olika lösningar för detta (se avsnitt 2). Det innebär viss extra administration för företagen att hämta leverantörsstorlek, men enligt systemleverantörerna kommer funktioner att läggas till i affärssystemen vilket medför att denna administration blir mycket enkel.

Det är därför Rambolls bedömning att tiden och kostnaden för att redovisa uppgifterna uppdelade på leverantörsstorlek kommer att vara mycket små och försumbara i den samhällsekonomiska kostnadsuppskattningen.

5.6.3 Utvecklingskostnader för att ta fram, beräkna och sammanställa betaltidsinformation

Utredningen visar att en stor del av den information som rapporteringskravet innefattar finns i affärssystemen redan idag. För den information som saknas kommer systemleverantörerna att utveckla funktioner i systemen som kan läsa ut den. Samtliga systemleverantörer som deltagit i Rambolls intervjustudie har i sina standardavtal med kunder att systemen ska uppdateras efter gällande lag och rätt. Det innebär att systemleverantörerna kommer att leverera en uppdatering av systemen med de funktioner

⁷ <https://www.lonestatistik.se/loner.asp/yrke/Ekonomihandlaggare-2631> . Lön ekonomiassistent enligt Unionen 26 000 – 32 000 <https://www.unionen.se/rad-och-stod/om-lon/marknadsloner/ekonomiassistent>).

⁸ <https://tillvaxtverket.se/vara-tjanster/guider-och-vagledning/vagledning/2018-01-11-sa-beraknar-du-foretagens-kostnader.html>

som idag saknas för att kunna uppfylla lagkravet. Detta görs utan merkostnad för de rapporteringsskyldiga företagen enligt gällande avtal. Investeringskostnaden för de rapporteringsskyldiga företagen bedöms därför vara obefintlig i normalfallet. Enligt intervjuerna gör systemleverantörerna kontinuerligt dylika uppdateringar av sina system och släpper nya versioner av programvara utifrån förändringar i lagstiftning, förändringar i momsats, utveckling av nya tjänster etc. Utvecklingstid och kostnader för systemleverantörerna att lägga till de funktioner som rapporteringskravet kräver, såsom förslaget ser ut idag, beräknas som mycket små.

5.7 Påverkan på företagens verksamhet

Av promemorian framgår att långa betalningstider är ett betydande problem för mindre företag. Bland annat kan det medföra att företagen får likviditetsproblem som hindrar dem från att driva och utveckla verksamheterna och att de i sin tur kan få svårt att hantera egna betalningskrav. Försenade betalningar medför också en ökad administration för betalningspåminnelser och fakturering av dröjsmålsränta och förseningsavgifter. Problemen anges vara av sådan art att de hindrar företagen från att växa och anställa.

I Stefan Pärlehems (2016) utredning av betalningstider i det svenska näringslivet, uppges att 80 procent av företagen under det senaste året erhållit betalning efter utsatt fakturadatum. En tredjedel av företagen betalar en del av sina fakturor efter utsatt datum.⁹ I fall med sena betalningar uppger nära hälften av svenska företag att de inte tillämpar dröjsmålsränta eller förseningsavgift, då de inte vill påverka relationen till kund och därigenom gå miste om framtida kontrakt.¹⁰

I en årlig enkätundersökning över företag i alla storleksklasser, genomförd av Intrum (Tabell 1), uppgav 64 procent av tillfrågade bolag i Sverige att de accepterat längre betaltider än de varit bekväma med. Vidare uppgav 11 procent att sena betalningar haft stor inverkan på företagets likviditet. I fråga om risk för konkurs uppgav 8 procent av företagen att det råder hög risk på grund av sena betalningar.

Tabell 1: Intrums enkätundersökning av företag i alla storleksklasser, medelvärden för 2016, 2017 och 2018

		2018	2017	2016
Liquidity squeeze	4 = Medium/high impact	15%	11%	10%
	5 = High impact	11%	13%	10%
Loss of income	4 = Medium/high impact	13%	12%	13%
	5 = High impact	16%	20%	23%
Additional interest charges	4 = Medium/high impact	9%	7%	8%
	5 = High impact	7%	8%	8%
Prohibiting growth	4 = Medium/high impact	10%	10%	10%
	5 = High impact	8%	6%	6%

⁹ Stefan Pärlehm, *Kartläggning av betalningstider i näringslivet*, Regeringen 2016

¹⁰ Ibid.

Threat to survival	4 = Medium/high impact	9%	8%	5%
	5 = High impact	8%	7%	7%
Have you been asked to accept longer payment terms than you feel comfortable with? YES		64%	65%	47%
What is the average time actually taken by customers to pay? (B2B)		33	32	31
Percentage of yearly revenues that have to be written off?		0,97%	0,78%	0,80%

Notering: Skala 1-5 där 4 och 5 som svarsalternativ representerar medelhög till hög påverkan

Sverige tillhörde tidigare de länder med de kortaste avtalstiderna. Utvecklingen har gått i motsatt riktning under senare år. 2016 uppskattades att avtalstiderna i Sverige var längre än i 16 av 27 länder som det finns uppgifter för.¹¹

När leverantörer ingår kontrakt med kunder är det sannolikt att de saknar fullständig information kring kundens betalningsbeteende. Då leverantör och kund har olika grader av information uppstår en asymmetri i deras tillgång till denna information. En rapporteringsskyldighet kring betalningstider kan potentiellt minska asymmetrin och göra det enklare för leverantörer att göra välinformerade beslut. Med bättre underlag för att bilda sig välgrundade uppfattningar om kunden har leverantörerna större möjlighet att förhandla fram rättvisa avtal och bestrida sena betalningar.¹² Ökad transparens och förbättrad tillgång till statistik över betalningstider kan även bidra till en normerande effekt gällande betalningstider i näringslivet.¹³

Att långa betalningstider för B2B (Business to Business)- och G2B (Government to Business)-transaktioner är negativa för företag beläggs till exempel i utredningen *Snabbare betalningar* (SOU 2012:11) och EU-kommissionens studie *The Economic Impact of Late Payments* från 2014.¹⁴ Endast i fåtalet studier har den ekonomiska kostnaden av långa betaltider försökt kvantifieras, vilket bland annat beror på frågans komplexitet och de många mekanismer genom vilka långa betaltider påverkar företag.¹⁵ Långa betalningstider är associerat med olika typer av kostnader för företag och tenderar att försämra företagens likviditet och lönsamhet. En otillräcklig likviditet kan påverka flera faktorer som berör företagens ekonomiska välmående. I delkapitlet nedan presenteras en syntetiserad kartläggning av faktorer som direkt eller indirekt påverkas av långa betaltider.

5.7.1 Extern finansiering för att täcka likviditetsbehov

Långa betaltider och sena betalningar kan i värsta fall påverka företagens likviditet till den grad att de blir insolventa, och alltså inte klarar av att betala sina skulder i tid. I sådana fall,

¹¹ Ibid.

¹² Department for Business, Energy & Industrial Strategy, United Kingdom, Impact Assessment: *Payment Reporting Requirement*, 03/11/16

¹³ Ibid.

¹⁴ European Commission, *The Economic Impact of Late Payments*, Economic Papers 531, September 2014

¹⁵ Ibid.

liksom i övriga fall när företagens likviditetsbehov inte är tillfredsställda, behöver behoven täckas genom extern finansiering. Detta kan exempelvis ske genom banklån, checkkrediter, fakturabelåning eller fakturaköp.¹⁶ Kostnaderna för de olika typerna av extern finansiering är mycket varierande. I Stefan Pärlehems (2016) kartläggning av betaltider i näringslivet, utförd på beställning av regeringen, uppges som exempel att checkkrediter för små företag kan ha en effektiv ränta omkring 5,5 procent. Detta kan jämföras med fakturalån som för små företag uppges vara betydligt högre, omkring 26,5 procent.

Utöver kostnader för extern finansiering kan minskad likviditet innebära att ett företag går miste om ränteintäkter från deras kontantreserv.¹⁷ Minskad likviditet kan således innebära ekonomiska kostnader även om företaget inte tvingas söka extern finansiering.

5.7.2 Begränsar möjligheten att investera i företagets tillväxt

Enligt Intrums enkätundersökning, sammanställd i *European Payment Report 2018*, uppgav 18 procent av tillfrågade företag att långa betaltider har medelhög till hög inverkan på företagets tillväxt. En lika stor andel uppger att snabbare betalningar förmodligen eller definitivt skulle möjliggöra fler nyanställningar.¹⁸ I konsekvensutredningen av olika alternativ för en förnyad uppförandekod om betaltider i Storbritannien, publicerad 2016, uppges också begränsade möjligheter för nyanställningar vara en konsekvens av långa betaltider.¹⁹

5.7.3 Konkursbenägenhet

I en studie från 2014 analyserar EU-kommissionen hur sena betalningar påverkar företagets konkursbenägenhet genom en ekonometrisk analys på paneldata över 17 medlemsländer för åren 2005-2010. I studien används måttet sena betalningar som andel av företagets totala kundfordringar, uttryckt som en procentuell ratio. Resultaten indikerar att för varje minskad procentenhet som denna ratio minskar, minskar sannolikheten för konkurs med mellan 2,8 till 3,4 procentenheter.²⁰ Vidare beräknas i studien att om betalningstiderna i Italien ökar med en dag, ökar sannolikheten för konkurs med 0,08 procentenheter.

5.7.4 Administrativa kostnader för hantering av försenade betalningar

I Storbritannien uppskattas att små och medelstora bolag (SME:s) lägger i genomsnitt £711 i månaden på att hantera sena betalningar, vilket motsvarande 9 456 SEK²¹ vid tiden då

¹⁶ Stefan Pärnhem, *Kartläggning av betalningstider i näringslivet*, Regeringen 2016

¹⁷ Department for Business, Energy & Industrial Strategy, United Kingdom, Impact Assessment: *Payment Reporting Requirement*, 03/11/16

¹⁸ Intrum, *European Payment Report 2018*

¹⁹ Department for Business, Energy & Industrial Strategy, United Kingdom, Impact Assessment: *Payment Reporting Requirement*, 03/11/16

²⁰ European Commission, *The Economic Impact of Late Payments*, Economic Papers 531, September 2014

²¹ Valutakursen SEK/GPB var 13,3 SEK i genomsnitt 2015.

undersökningen genomfördes.²² Två femtedelar av undersökta företag i Storbritannien uppger att de anställer någon med uppgift att hantera sena betalningar. För Sveriges del uppgav 34 procent av tillfrågade företag under 2016 att den administrativa bördan av att hantera sena betalningar har ganska stor till mycket stor betydelse för företagets verksamhet.²³

5.8 Påverkan på konkurrensförhållanden

Som framgår av redovisningen ovan är det tydligt att mindre företag upplever långa betalningstider som ett betydande problem. Det medför hinder för företagen att driva och utveckla sina verksamheter liksom hinder för att växa. Det finns därför en god grund för att anta att långa betalningstider inverkar negativt på företagens konkurrensförhållanden. Om syftet med förslaget infrias kommer istället påverkan på konkurrensförhållanden för de mindre företagen att bli positiv. Sannolikt kan konkurrenskraften i stort påverkas positivt eftersom Sverige har många mindre företag.

Större rapporteringsskyldiga företag agerar ofta på en internationell marknad. Nationella särregleringar medför att företagen behöver avsätta tid och pengar på att hantera skilda krav vilket kan förväntas medföra en negativ påverkan på företagens konkurrensförhållanden. Leverantörer upphandlas ibland också i internationell konkurrens vilket kan göra det mer attraktivt att upphandla utlandsbaserade leverantörer för att få större handlingsfrihet och inte i samma utsträckning omfattas av svensk reglering. Det skulle i sådana fall riskera att mindre företag i Sverige kan gå miste om uppdrag och få försämrade konkurrensförhållanden enbart på grund av svensk särreglering, även om det idag inte går att säga i vilken mån det kan komma att förverkligas.

Det har framförts synpunkter avseende offentliggörande av information om betalningstider för de rapporteringsskyldiga företagen. De mindre företagen har framfört att ett sådant offentliggörande är positivt, och att det ska vara möjligt att söka information om hur ett enskilt företag tillämpar betalningstider. För de rapporteringsskyldiga företagen har det framförts att det i den informationen kan finnas företagshemligheter som inte bör offentliggöras.

Konkurrensverket²⁴ har lämnat följande synpunkter på konsekvensanalysen, *Påverkan på konkurrensförhållanden*:

- Konkurrensverket bedömer att förslaget kan inverka på de berörda rapporteringsföretagens konkurrenskraft avseende ökade administrativa kostnader. Å andra sidan kan de mindre företagens konkurrenskraft i form av förbättrad likviditet tänkas bli bättre.

²² Department for Business, Energy & Industrial Strategy, United Kingdom, Impact Assessment: *Payment Reporting Requirement*, 03/11/16

²³ Stefan Pärnhem, *Kartläggning av betalningstider i näringslivet*, Regeringen 2016

²⁴ Enligt regeringsuppdraget ska Bolagsverket och Tillväxtverket samråda med Konkurrensverket i fråga om påverkan på konkurrensförhållandena.

- Nationella särkrav kan inverka på konkurrensförutsättningar gentemot företag i andra länder, men det framgår inte av promemorian eller konsekvensanalysen vilka branscher eller marknader som blir mest berörda av förslaget.
- Det ter sig drastiskt att företag skulle avsluta alla sina avtal med svenska leverantörer för att undvika rapporteringskrav.

5.9 Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Såvitt vi kan bedöma medför regleringen inte någon påverkan i andra avseenden än vad som redovisas vid andra avsnitt i denna konsekvensutredning.

5.10 Påverkan för små företag

Förslagets direkta effekter påverkar endast större företag. Förslagets syfte är, som framgår ovan, att komma till rätta med de problem som uppstår för mindre företag när betalningstiderna blir alltför långa. Förslaget utgår därmed från de mindre företagens förutsättningar – men den direkta påverkan av förslaget träffar de större företagen.

Såvitt kan bedömas kommer det inte att uppstå några kostnader för de mindre företagen med anledning av förslaget. Som framgår ovan vid rubriken *Förslagets påverkan på konkurrensförhållanden för företagen* finns det en viss risk att mindre svenska företag skulle kunna påverkas negativt av regleringen om de blir bortvalda till förmån för en utlandsbaserad leverantör. Om detta kommer att ske är dock oklart.

Som redan framgått av denna konsekvensutredning i stort så tar förslaget genomgående särskild hänsyn till små företag, i och med att dess tillkomst beror på att man vill komma till rätta med ett upplevt problem för mindre företag. Såvitt vi kan bedöma kommer förslaget att få positiva effekter även för berörda mikroföretag²⁵. Tilläggas kan att det framgår av promemorian att i de undersökningar som man har gjort avseende betalningstider, har det framkommit att mikroföretag är betydligt bättre på att betala i tid än de stora företagen.

6 Samhällsekonomisk analys

Förslaget kan med stor sannolikhet innebära positiva samhällsekonomiska effekter. En trolig effekt av förslaget är att det sker en överföring av likvida medel från stora till små företag genom att betalningstiderna mellan kund och leverantör förkortas. Hur stor denna är, är osäkert, men Ramboll visar genom ett räkneexempel att det troligen rör sig om flera hundra miljoner kronor per år.

²⁵ Enligt den internationella definitionen som används inom EU, avses med mikroföretag företag som har mellan 1-9 anställda samt en årsomsättning eller årlig balansomslutning på 0-20 miljoner kronor.

6.1.1 Metod och avgränsningar för kvantitativ analys

Ramboll har undersökt medelvärden och elasticiteter²⁶ för företag med minst fem anställda och omsättning om minst SEK 500 000 genom datainhämtning från Retriever.²⁷ Data är inhämtat för åren 2014-2018 vilket resulterar i 308 383 observationer (obalanserad paneldata). Medelvärden representerar genomsnitt för 2017 och inkluderar endast bolag som inrapporterat omsättning och antalet anställda under året. Elasticiteter beräknas enligt en Difference-in-Differences (DiD)-modell med fixerade effekter på företag och tid.²⁸ Då antalet anställda på ett företag varierar över tid, och ett företag exempelvis kan tillhöra intervallet 5-9 anställda ett år och 10-49 anställda ett annat år, har Ramboll valt att klassificera företag efter det intervall som det oftast tillhör under 2014-2018.

Valet att exkludera företag med färre än fem anställda och en omsättning under SEK 500 000 gjordes av två skäl: med begränsad tidsram för genomförandet av konsekvensutredningen bedömdes avgränsningen nödvändig då företag med 1-4 anställda i Sverige till antalet uppgår till 253 713²⁹; det är sannolikt att en begränsad andel av kundfordringarna hos företag med 1-4 anställda är gentemot företag med 250 eller fler anställda. Med andra ord gör Ramboll bedömningen att företag i storleksklassen 1-4 anställda i lägre grad berörs av den likviditetsförskjutning från större till mindre bolag som rapporteringskravet förväntas leda till. Företag i storleken 1-4 anställda kan dock påverkas i högre grad av den normerande effekt på betalningstider som rapporteringskravet kan ge upphov till. Vidare har avgränsningen en begränsad påverkan på den samhällsekonomiska analysen, då den samhällsekonomiska nyttan av förslaget uppskattas genom räkneexempel.

6.1.2 Sammanfattande statistik

I detta delkapitel presenteras sammanfattande statistik över utvalda nyckeltal. Genom att analysera fördelningen inom varje nyckeltal efter olika företagsstorlekar, kan man bättre förstå hur lagförslaget kan tänkas påverka företagen i olika företagsklasser. I slutet av delkapitlet summeras de huvudsakliga resultaten utifrån den presenterade statistiken.

²⁶ En elasticitet beskriver hur en procentuell förändring av en variabel procentiellt påverkas av en annan variabel. Exempel: *Om leverantörsskulder som andel av företagets omsättning ökar med 1%, vad är den procentuella förändringen i likviditet?* Måtten i denna konsekvensutredning representerar korrelation och inte kausalitet.

²⁷ <https://www.retriever.se/>

²⁸ DiD-modeller förbättrar precisionen i estimaten vis-à-vis enkel regression. I korthet innebär metoden att varje företags elasticitet mellan variabel y och variabel x analyseras över tid. Detta genom att använda företagets variation ifrån dess eget medel av y och x för hela tidsperioden. Ramboll har också lagt till en tidstrend för att reducera bias som kommer från samverkande tidsvarierande faktorer, till exempel konjunkturläge. Av varje företagsspecifikt estimat tas sedan ett genomsnitt för varje intervall av företagsstorlek. För den branschspecifika analysen tas genomsnittet av varje företagsspecifikt estimat istället efter skärningen bransch/företagsstorlek. För mer information om DiD-modeller se <http://web.mit.edu/tepecj/www/teaching/Keio2016/06dd.pdf>. Metoden ger robusta korrelationsestimater som i hög grad kontrollerar för samvarierande faktorer. Variablerna logaritmeras för att estimaten ska kunna approximeras till elasticiteter. Ramboll topkodar likviditet och omsättning på 1:a och 99:e percentilen inom varje intervall av företagsstorlek för att undvika att estimaten drivs av avvikande värden.

²⁹ Siffran är hämtad från Retriever.

Tabell 2: Deskriptiv statistik, fyra företagsintervaller, medelvärden för 2017

	Antal	Omsättning	Anställda	Leverantörs- skulder (tkr)	Leverantörs- skulder / omsättning (%)	Kundfordringar (tkr)	Kundfordringar / omsättning (%)
5-9 anställda	34 394	15 964	6,7	1 438,5	5,99	1 361,7	8,92
10-49 anställda	29 410	59 494	20,9	3 731,4	5,83	5995,99	10,27
50-249 anställda	6 721	475 449	106,6	36 839,1	6,69	55 823,56	11,26
249+ anställda	1 809	5 187 563	1 944,5	463 401,2	7,46	499 788,5	10,38

Notering: Statistiken baseras på registerdata över företagens nyckeltal åren 2014-2018. Företag placeras i det intervall av företagsstorlek som de mest frekvent tillhör under dessa år. Antalet företag baseras på siffror från 2017 och inkluderar företag som under det året inrapporterat omsättning. Variabeln kundfordringar/omsättning har inhämtats som i sin helhet från Retriever, leverantörsskulder/omsättning har beräknats utifrån två separat inhämtade variabler.

Källa: Retriever, bearbetning av Ramboll

Tabell 2 visar att leverantörsskulden som andel av omsättningen ökar efter företagets storlek. Från företag med fem till nio anställda till företag med över 250 anställda ökar leverantörsskulden som andel av omsättningen, från 5,99 till 7,46 procent.

Kundfordringar som andel av företagets omsättning är särskilt högt bland företag med 50-249 anställda, och lägst bland företag med fem till nio anställda.

Tabell 3: Deskriptiv statistik, fyra företagsintervaller, elasticitetsmått (%) beräknat över 2014-2018

	Omsättning # likviditet	F-värde	EBITDA- marginal # likviditet	F-värde	Likviditet # kundfordringar/ omsättning	F-värde	EBITDA- marginal # kundfordringar/ omsättning	F-värde
5-9 anställda	0,042	2 516	18,9	26,2	-0,131	626,7	-13,0	70,1
10-49 anställda	0,035	2 162	3,9	11,3	-0,135	385,1	-14,7	100,6
50-249 anställda	0,025	267	1,2	9,2	-0,062	15,6	-24,9	47,8
249+ anställda	0,027	19,6	2,9	0,8	-0,106	10,5	-1,2	11,3

Notering: Statistiken baseras på registerdata över företagens nyckeltal åren 2014-2018. Företag placeras i det intervall av företagsstorlek som de mest frekvent tillhör under dessa år. Antalet företag baseras på siffror från 2017 och inkluderar företag som under det året inrapporterat omsättning. Ett F-värde > 3 kan antas som gränsvärde för tillfredsställande statistisk signifikans.

Källa: Retriever, bearbetning av Ramboll

Tabell 3 visar elasticitetsmått mellan relevanta nyckeltal. Måtten representerar korrelation och inte kausalitet. Det är tydligt att kopplingen mellan likviditet och EBITDA-marginal³⁰ avtar efter företagets storlek. För företag med fem till nio anställda råder hög koppling med en koefficient på omkring 19 procentenheter. Denna minskar till 3,9 procentenheter för företag mellan 10 till 49 anställda och sedan till 1,2 för medelstora företag med 50-249 anställda. Vid 250 anställda eller fler råder ingen statistiskt signifikant koppling, då F-värdet för korrelationen är 0,8. Sett till kopplingen mellan EBITDA-marginal och likviditet är trenden alltså en fallande koppling desto fler anställda ett företag har. Med andra ord kan

³⁰ EBITDA-marginal är ett mått på ett företags operativa lönsamhet. Måttet beräknas genom att företagets inkomster före räntor, skatt, amorteringar och depreciering dividerat med företagets totala intäkter.

det uttryckas att kopplingen mellan ett företags likviditet och dess centrala lönsamhet blir svagare ju större ett företag är.

Vidare visar tabell 3 att det råder starkare negativ koppling mellan likviditet och kundfordringar som andel av företagets omsättning, desto färre anställda ett företag har. Ett företags *utsatthet* för kundfordringar, approximerat som kundfordringarnas andel av företagets omsättning, har alltså större koppling till företagets likviditet hos mindre bolag än hos större bolag. För företag med 5-49 anställda är elasticitetsmättet för denna koppling omkring 0,13 procent, jämfört med 0,10 procent för företag med 250 anställda eller fler. Detta indikerar att det kan finnas särskild anledning att försöka minska utsattheten för kundfordringar hos mindre bolag, vilket lagförslaget också syftar till. Sett till kopplingen mellan EBITDA-marginal och *utsattheten* för kundfordringar, igen approximerat som kundfordringarnas andel av omsättningen, finns en särskilt stark koppling för företag i klassen 50-249 anställda. Särskilt tydligt för detta mått är skillnaden mellan bolag med 5-249 anställda och bolag med 250 eller fler anställda; en mycket svagare koppling mellan EBITDA-marginal och utsatthet för kundfordringar råder bland större företag. Med andra ord indikerar måttet att kundfordringarnas andel av företagets omsättning har en mindre inverkan på företagets centrala lönsamhet (representerat av måttet EBITDA-marginal) ju större företaget är.

Utifrån elasticitetsmåten i tabell 3 gör Ramboll följande bedömningar:

- Likviditet har större påverkan på ett företags centrala lönsamhet bland mindre företag. Detta genom att det råder starkare koppling mellan likviditet och EBITDA-marginal hos mindre företag.
- Kundfordringar som andel av ett företags omsättning har större påverkan på företagets likviditet bland mindre företag. Detta indikerar att utsattheten för höga andelar utestående kundfordringar har särskilt stor påverkan på företagets likviditet för företag av mindre storleksklasser. Allt annat lika skulle kortare betaltider minska kundfordringar som andel av företagets omsättning. Detta skulle enligt elasticitetsmättet vara av särskild vikt i termer av likviditet för mindre bolag.
- En likviditetsförskjutning från stora till mindre företag kan sammanfattningsvis anses vara samhällsekonomiskt lönsam eftersom att likviditeten, d.v.s. pengarna, har ett större värde för mindre än större företag.

Deskriptiv statistik på branschnivå och över fyra intervaller av företagsstorlek finns i Bilaga 1.

6.1.3 Kopplingen mellan likviditet, konkursbenägenhet och nyanställningar

I detta delkapitel undersöks kopplingen mellan likviditet och konkursbenägenhet, samt kopplingen mellan likviditet och nyanställningar.³¹ Den tillämpade metoden för analysen av

³¹ Korrelationsanalysen är genomförd enligt DiD-metod (redogjord för i kapitel 6.1.1) med tillägget att Ramboll har kontrollerat företagets omsättning i en laggad tidsperiod. Detta betyder att omsättning i period t -

kopplingen mellan likviditet och konkursbenägenhet är i stora drag en förenklad version av modellen som tillämpas i EU-kommissionens (2014) studie *The Economic Impact of Late Payments*.³²

Tabell 4: Korrelationsanalys, likviditet och konkursbenägenhet, likviditet och nyanställningar, genomsnitt 2014-2018

	Sannolikhet för konkurs om likviditetsökning 1%	F-värde	Observ.	Procentuell förändring i anställda om likviditetsökning 1%	F-värde	Observ.
5-9 anställda	-0,0004	13,76	89 789	1,49	325,22	89 789
10-49 anställda	-0,0010	26,12	77 617	3,14	66,09	77 617
50-249 anställda	-0,0003	0,58	16 387	1,98	44,07	16 387
250+ anställda	0,0002	0,29	4 269	-5,59	2,88	4 269

Notering: Statistiken baseras på registerdata över företagens nyckeltal åren 2014-2018. Företag placeras i det intervall av företagsstorlek som de mest frekvent tillhör under dessa år. Ett F-värde > 3 kan antas som gränsvärde för tillfredsställande statistisk signifikans.

Källa: Retriever, bearbetning av Ramboll

Korrelationsanalysen visar att kopplingen mellan konkurs och företagets likviditet är starkast för gruppen 10-49 anställda (Tabell 4). Estimatet kan tolkas som att om företagets likviditet i denna företagsgrupp ökar med 1 procent, minskar sannolikheten för konkurs med cirka 0.1 procentenheter. För företag mellan 5-9 anställda minskar enligt estimatet konkursbenägenheten med 0,04 procentenheter. Det bör noteras att detta är tolkningen om sambandet skulle vara kausalt, vilket är något som Ramboll i analysen inte gör anspråk på. För företag med över 50 anställda råder ingen statistiskt signifikant korrelation. Resultaten för gruppen 5-49 anställda är relaterbara till EU-kommissionens studie från 2014, i vilken konkursbenägenheten för italienska företag beräknas minska med 0,08 procentenheter om betalningstiderna minskar med en dag.³³

I fråga om likviditetens koppling till nyanställningar, visar resultaten i tabell 4 på att kopplingen är starkast för företagsgruppen 10-49 anställda. För denna grupp beräknas en procentuell ökning i likviditet vara kopplat till en omkring treprocentig ökning i antal anställda. Kopplingen upphör vara statistiskt signifikant för företag med 250 eller fler anställda. För denna analys gör Ramboll återigen inte anspråk på kausala samband, endast korrelationer.

Sammanfattningsvis påvisar korrelationsanalysen likheter med resultaten som redogörs för i Intrums *European Payment Report 2018* kring kopplingen mellan långa betalningstider, konkursbenägenhet och nyanställningar. Detta utifrån antagandet att långa betalningstider påverkar företagets likviditet, vilket beläggs i flertalet tidigare studier (se avsnitt 5.7 Påverkan på företagets verksamhet/Påverkan på företagets verksamhet).

¹ för analysen mellan beroendevariabel och oberoend variabel i period t . kontrolleras. På detta sätt undviker man att kontrollvariabeln är endogen inom modellen.

³² European Commission, *The Economic Impact of Late Payments*, Economic Papers 531, September 2014

³³ Ibid.

6.1.4 Lämpliga gränsvärden för rapporteringsskyldiga företag

Inom ramen för denna konsekvensutredning ingår att bedöma lämpliga gränsvärden för rapporteringsskyldiga företag. Ramboll gör detta genom att undersöka vilken påverkan som lagförslaget kan ha på företag som omfattas av rapporteringsskyldigheten. I analysen jämförs två alternativa gränsdragningar: en vid 250 anställda eller fler och en vid 500 anställda eller fler. Enligt Rambolls samlade bedömning har man funnit att ett gränsvärde vid 250 anställda eller fler som lämpligt för rapporteringsskyldighet. Sammanfattningsvis riskerar en gräns vid 500 anställda eller fler att inte fånga upp en stor andel av företag som har höga nivåer av leverantörsskulder. Inom exempelvis byggindustrin och verksamheter inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik är leverantörsskulden som andel av företagets omsättning som högst för företag i storleken 250-299 anställda. En gränsdragning vid minst 250 anställda skulle troligen innebära större genomslagskraft till följd av lagförslaget. Rapporteringsskyldigheten skulle då omfatta 1 783 företag, jämfört med 989 företag som är fallet vid en gräns om minst 500 anställda. I ljuset av de låga förväntade kostnaderna för företag som kommer omfattas av rapporteringsskyldigheten, har Ramboll inte sett några skäl att sätta ett högre gränsvärde än minst 250 anställda.

För att bedöma lämpligheten i gränsdragningen för vilka företag som bör omfattas av rapporteringsskyldighet har Ramboll valt att fokusera på tre nyckeltal:

1. Leverantörsskulder som andel av företagets omsättning.
2. Elasticiteten mellan omsättning och likviditet.
3. Elasticiteten mellan EBITDA-marginal och likviditet.

Med leverantörsskulder/omsättning (leverantörsskuldenas andel av företagets omsättning) kan man identifiera inom vilka intervall av företagsstorlek som leverantörsskulden är särskilt höga relativt sett. De två elasticitetsmått inkluderar i syfte att analysera kopplingen mellan företagets likviditet och ekonomiska välmående. En låg elasticitet och/eller lågt F-värde³⁴ indikerar låg koppling mellan likviditet och omsättning.

Bedömningen tar avstamp i en branschindelad analys där dessa mått analyseras för varje branschtyp. Inom varje bransch har Ramboll sedan gjort en samlad bedömning som representerar en tänkbar maxgräns för gränsdragningen, uttryckt som nivå i antalet anställda. Ramboll har funnit att en gräns vid minst 250 anställda utgör en rimlig maxgräns i 7 av 19 undersökta branscher. Tre av dessa sju branscher utgör de största branschtyperna i ekonomin, sett utifrån antalet aktiva företag.

I den sammanfattande statistiken över alla branscher (Tabell 5) har man sett att det råder starkare koppling mellan likviditet och omsättning för företag med mellan 50-349 anställda, jämfört med företag som har 350 eller fler anställda. Samma trend gäller för kopplingen mellan EBITDA-marginal och likviditet, vilket kan tolkas som kopplingen mellan likviditet och företagets centrala lönsamhet. Vid 350 eller fler anställda sjunker den statistiska signifikansen för dessa två elasticitetsmått. Med andra ord tycks kopplingen mellan både likviditet och omsättning, och likviditet och EBITDA-marginal, avta vid storleksklassen 350 eller fler anställda. Detta kan tolkas som att kopplingen mellan likviditet och företagets

³⁴ Ramboll gör bedömningen att ett F-värde > 3 påvisar en tillräckligt statistiskt signifikant korrelation.

ekonomiska välmående är mycket svagare hos företag med 350 anställda eller fler, jämfört med hos företag av lägre storleksklasser. Då lagförslaget om rapporteringsskyldighet kan tänkas påverka likviditeten för företag som omfattas av förslaget³⁵ kan dessa mått ge en indikation om vilken påverkan som rapporteringsskyldigheten kan tänkas ha på de större företagen. I den sammanfattande statistiken över alla branscher (Tabell 5) har Ramboll sett att det råder starkare koppling mellan likviditet och omsättning för företag med mellan 50-349 anställda, jämfört med företag som har 350 eller fler anställda. Samma trend gäller för kopplingen mellan EBITDA-marginal och likviditet, vilket kan tolkas som kopplingen mellan likviditet och företagets centrala lönsamhet. Vid 350 eller fler anställda sjunker den statistiska signifikansen för dessa två elasticitetsmått. Med andra ord tycks kopplingen mellan både likviditet och omsättning, och likviditet och EBITDA-marginal, avta vid storleksklassen 350 eller fler anställda. Detta kan tolkas som att kopplingen mellan likviditet och företagets ekonomiska välmående är mycket svagare hos företag med 350 anställda eller fler, jämfört med hos företag av lägre storleksklasser. Då lagförslaget om rapporteringsskyldighet kan tänkas påverka likviditeten för företag som omfattas av förslaget³⁶ kan dessa mått ge en indikation om vilken påverkan som rapporteringsskyldigheten kan tänkas ha för de större företagen.

Tabell 5: Sammanfattande statistik för alla branscher, 7 företagsintervaller, medelvärden för 2017 och elasticitetsmått (%) för 2014-2018 (benämnda med #)

	Leverantörsskulder / omsättning (%)	Omsättning # likviditet	F-värde	EBITDA-marginal # likviditet	F-värde
50-249 anställda	6,64	0,111	1 282,9	1,41	16,3
250-299 anställda	7,13	0,164	46,2	8,86	15,8
300-349 anställda	7,16	0,159	15,9	8,08	9,3
350-399 anställda	6,07	-0,002	0,0	0,28	1,6
400-449 anställda	6,68	0,072	1,3	22,80	0,2
450-499 anställda	6,90	0,223	14,5	-0,16	0,1
500+ anställda	7,95	0,044	7,6	0,58	6,1

Notering: Statistiken baseras på registerdata över företagens nyckeltal åren 2014-2018. Företag placeras i det intervall av företagsstorlek som de mest frekvent tillhör under dessa år. Antalet företag baseras på siffror från 2017 och inkluderar företag som under det året inrapporterade omsättning. Ett F-värde > 3 kan antas som gränsvärde för tillfredsställande statistisk signifikans.

Källa: Retriever

Sett till leverantörsskulder som andel av företagets omsättning, ökar denna från 6,64 till 7,13 procent mellan företagsstorlekarna 50-249 anställda och 250-299 anställda (Tabell 5). Bland företag med 300 till 499 anställda råder ingen tydlig trend i förhållandet företagets storlek och leverantörsskulder som andel av företagets omsättning. En tydlig ökning sker istället vid 500 anställda, då leverantörsskulder som andel av företagets omsättning uppgår till 7,95 procent. I fråga om gränsdragningen för rapporteringsskyldighet, ger detta fog både för en gränsdragning vid minst 250 anställda och en gränsdragning vid minst 500 anställda.

Sammanfattningsvis indikerar värdena i Tabell 5 att leverantörsskulden som andel av företagets omsättning tydligt ökar redan vid 250 anställda. En ytterligare ökning sker sedan

³⁵ Detta genom att likvida medel förskjuts från större till mindre bolag, om lagen uppnår önskad effekt.

³⁶ Detta genom att likvida medel förskjuts från större till mindre bolag, om lagen uppnår önskad effekt.

vid 500 anställda. Det finns dock anledning att tro att företag med mellan 250-349 anställda kan vara känsliga för förändringar som påverkar likviditeten. Detta kan uttydas genom att titta på elasticitetsmålet för likviditet och EBITDA-marginal. För företag upp till 349 anställda finns en statistiskt signifikant koppling dessa emellan. Detta är korrelations samband och inte ett kausalt samband, men kan likväl indikera att en minskad likviditet kan ha betydande påverkan på företagens centrala lönsamhet även för företag i storleksklassen 250-349 anställda. Detta är att beakta för bedömningen kring lämpligt gränsvärde för rapporteringsskyldighet. Ramboll har dock resonerat att det ekonomiska värdet av likviditet kan tänkas vara större för företag med färre än 250 anställda än för företag med 250-349 anställda (utifrån diskussionerna under avsnitt 6.1.5. samt i anslutning till Tabell 3 och Tabell 4).

6.1.4.1 Branschspecifik analys, gränsdragning för rapporteringsskyldighet

Den branschspecifika analysen över gränsdragning för rapporteringsskyldighet utgår liksom analysen ovan ifrån tre nyckeltal: nivån på leverantörsskulder som andel av företagets omsättning samt *elasticitetsmätten omsättning # likviditet* och *EBITDA-marginal # likviditet*. Analysen i Tabell 6 är relevant för huvudsyftet med analysen av gränsdragning för rapporteringsskyldighet: att bedöma om gränsdragningen bör ske vid minst 250 eller minst 500 anställda. I Tabell 7 redogörs för hur många företag som inom varje bransch skulle omfattas av rapporteringsskyldighet vid en gränsdragning om 250 anställda eller fler. I Tabell 8 redogörs för hur många företag som omfattas branschvis vid en gräns om 500 anställda eller fler.

Det fullständiga datasetet som ligger till grund för analyserna i Tabell 6, Tabell 7 och Tabell 8 finns tillgängligt i Bilaga 2.

Kolumnen *Samlad bedömning* i Tabell 6 representerar den maxgräns för rapporteringsskyldighet som bedöms vara passande inom varje bransch. Analysen i Tabell 6 ska ses som ett fördjupat och kompletterande exempel för att skapa förståelse för hur det ser ut kring leverantörsskulder och känslighet för likviditet inom varje bransch. I tabellen indikerar kolumnen *leverantörsskulder / omsättning (%)* vid vilket intervall av företagsstorlek som leverantörsskulder andelen av omsättning tydligt börjar öka. I kolumnerna för elasticitetsmätten *omsättning # likviditet* och *EBITDA-marginal # likviditet* indikeras vid vilken nivå av företagsstorlek som känsligheten för likviditet tydligt avtar. Tillsammans ligger dessa tre mått till grund för den samlade bedömningen, som syftar till att redogöra för den lägsta passande gräns för rapporteringsskyldighet inom varje bransch. Inom flera branscher antingen saknas eller finns få företag inom vissa intervall av företagsstorlek. Detta resulterar i otillräckliga antal observationer för beräkningen av robusta elasticitetsmått. Vid dessa fall utgör leverantörsskulder som andel av företagets omsättning ensamt grunden för bedömningen. I Bilaga 2 finns den fullständiga analysen där de tre nyckeltalen analyseras för skärningen företagsintervall och branschtyp, vilket resulterar i 140 grupperingar.

Tabell 6: Analys lämplig gränsdragning för rapporteringsskyldighet, branschvis, antal företag och samlade leverantörsskulder

Bransch	Leverantörs- skulder / omsättning (%)	Omsättning # likviditet	EBITDA- marginal # likviditet	Bedömning maxgräns	Antal	Leverantörs- skulder (tkr)
A: Jordbruk, skogsbruk och fiske	500+ anställda	Få observationer	Få observationer	500 anställda	2	1 274 000
B: Utvinning av mineral	300-349 anställda	Få observationer	Få observationer	300 anställda	16	2 716 232
C: Tillverkning	250-299 anställda	250-299 anställda	250-299 anställda	250 anställda	229	122 407 874
D: Försörjning av el, gas, värme och kyla	350-399 anställda	Få observationer	Få observationer	350 anställda	16	6 007 446
E: Vattenförsörjning, avloppsrening, avfallshantering och sanering	300-349 anställda	Få observationer	Få observationer	300 anställda	79	3 639 586
F: Byggverksamhet	250-299 anställda	250-299 anställda	250-299 anställda	250 anställda	53	14 008 159
G: Handel, reparation av motorfordon och motorcyklar	250-299 anställda	250-299 anställda	300-349 anställda	250 anställda	173	74 115 723
H: Hotell och restaurangverksamhet	250-299 anställda	250-299 anställda	300-349 anställda	250 anställda	67	9 588 359
I: Transport och magasinering	500+ anställda	Få observationer	Få observationer	500 anställda	12	1 360 969
J: Informations och kommunikationsverksamhet	500+ anställda	250-299 anställda	300-349 anställda	500 anställda	44	36 435 808
K: Finans och försäkringsverksamhet	400-449 anställda	350-399 anställda	300-349 anställda	400 anställda	122	123 141 395
L: Fastighetsverksamhet	350-399 anställda	Få observationer	Få observationer	350 anställda	23	7 378 325
M: Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	250-299 anställda	300-349 anställda	350-399 anställda	250 anställda	474	391 564 359
N: Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	300-349 anställda	350-399 anställda	350-399 anställda	300 anställda	82	6 610 917
O: Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring	500+ anställda	Få observationer	Få observationer	500 anställda	1	367 152
P: Utbildning	Låg i alla intervaller	Få observationer	Få observationer	500 anställda	7	389 792
Q: Vård och omsorg; sociala tjänster	Låg i alla intervaller	250-299 anställda	250-299 anställda	500 anställda	49	1 674 379
R: Kultur, nöje och fritid	400-449 anställda	Få observationer	Få observationer	400 anställda	12	995 372
S: Annan serviceverksamhet	250-299 anställda	Få observationer	Få observationer	250 anställda	4	274 740
Branschkod saknas	250-299 anställda	250-299 anställda	350-399 anställda	250 anställda	92	10 370 471
Samlad bedömning				250 anställda		

*Notering: Antalet företag baseras på siffror från 2017 och inkluderar företag som under det året inrapporterat omsättning och antal anställda.
Källa: Retriever, bearbetning av Ramboll*

Enligt den samlade bedömningen utgör 250 anställda eller fler en passande gräns för 7 av 19 branschtyper (inkluderat gruppen ”Branschkod saknas”). I termer av antal företag omfattas enligt den samlade bedömningen 1092 företag av rapporteringsskyldighet i dessa sju branscher. I regel har Ramboll bedömt 250 anställda eller fler som en rimlig gräns för

de största branscherna, inkluderat tillverkningsbranschen samt verksamheter inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. Gränsdragningen 500 anställda eller fler bedöms vara passande i 6 av 19 branschtper. För dessa sex branscher motsvarar denna gräns endast 115 företag. Med andra ord har Ramboll bedömt att en gräns vid minst 250 anställda är lämplig för det största antalet företag. Gränsen vid minst 250 anställda utgör alltså den mest förekommande gränsdragningen för rapporteringsskyldighet enligt analysen ovan, sett både till antal branscher och antalet företag. Sammanfattningsvis har Ramboll därför bedömt att en gränsdragning för rapporteringskrav vid 250 anställda eller flera som mest lämplig.

6.1.4.2 Rapporteringskravets omfattning för gränsdragning vid minst 250 anställda

En gränsdragning för rapporteringsskyldighet skulle omfatta 1 783 företag enligt Rambolls uppskattningar (Tabell 7). De flesta av dessa företag finns inom branscherna *Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik* (474 företag), *Tillverkning* (229 företag), *Handel, reparation av motorfordon och motorcyklar* (173 företag) samt *Finans och försäkringsverksamhet* (172 företag).

Tabell 7: Analys av gränsdragning vid 250 anställda eller fler för rapportsskyldighet, antal företag och samlade leverantörsskulder

Bransch	Gräns	Antal företag	Leverantörsskulder (tkr)
A: Jordbruk, skogsbruk och fiske	250 anställda	3	1 503 100
B: Utvinning av mineral	250 anställda	16	2 716 232
C: Tillverkning	250 anställda	229	122 407 874
D: Försörjning av el, gas, värme och kyla	250 anställda	97	9 405 891
E: Vattenförsörjning, avloppsrening, avfallshantering och sanering	250 anställda	79	3 639 586
F: Byggverksamhet	250 anställda	53	14 008 159
G: Handel, reparation av motorfordon och motorcyklar	250 anställda	173	74 115 723
H: Hotell och restaurangverksamhet	250 anställda	67	9 588 359
I: Transport och magasinering	250 anställda	17	1 444 758
J: Informations och kommunikationsverksamhet	250 anställda	73	37 880 181
K: Finans och försäkringsverksamhet	250 anställda	172	126 011 996
L: Fastighetsverksamhet	250 anställda	31	8 287 432
M: Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	250 anställda	474	391 564 359
N: Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	250 anställda	92	6 684 483
O: Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring	250 anställda	2	367 391
P: Utbildning	250 anställda	15	449 399
Q: Vård och omsorg: sociala tjänster	250 anställda	76	1 868 538
R: Kultur, nöje och fritid	250 anställda	18	1 213 954
S: Annan serviceverksamhet	250 anställda	4	274 740
Branschkod saknas	250 anställda	92	103 70 471
Totalt	250 anställda	1 783	823 802 626

*Notering: Antalet företag baseras på siffror från 2017 och inkluderar företag som under det året inrapporterat omsättning och antal anställda.
Källa: Retriever, bearbetning av Ramboll*

6.1.4.3 Rapporteringskravets omfattning för gränsdragning vid minst 500 anställda
Vid en en gräns för rapporteringsskyldighet vid minst 500 anställda för varje bransch skulle 989 företag omfattas (Tabell 8). De flesta av dessa företag finns inom branscherna *Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik* (334 företag), *Tillverkning* (127 företag), *Handel, reparation av motorfordon och motorcyklar* (92 företag) samt *Finans och försäkringsverksamhet* (108 företag).

Tabell 8: Analys av gränsdragning vid 500 anställda eller fler för rapporteringsskyldighet, antal företag och samlade leverantörsskulder

Bransch	Gräns	Antal företag	Leverantörsskulder (tkr)
Samtliga	500 anställda		
A: Jordbruk, skogsbruk och fiske	500 anställda	2	1 274 000
B: Utvinning av mineral	500 anställda	3	2 158 081
C: Tillverkning	500 anställda	127	111 569 391
D: Försörjning av el, gas, värme och kyla	500 anställda	12	4 404 793
E: Vattenförsörjning, avloppsrening, avfallshantering och sanering	500 anställda	8	1 150 830
F: Byggverksamhet	500 anställda	31	12 563 143
G: Handel, reparation av motorfordon och motorcyklar	500 anställda	92	57 498 769
H: Hotell och restaurangverksamhet	500 anställda	36	6 883 732
I: Transport och magasinering	500 anställda	12	1 360 969
J: Informations och kommunikationsverksamhet	500 anställda	44	36 435 808
K: Finans och försäkringsverksamhet	500 anställda	108	121 687 184
L: Fastighetsverksamhet	500 anställda	11	5 371 716
M: Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	500 anställda	334	382 433 713
N: Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	500 anställda	52	5 616 533
O: Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring	500 anställda	1	367 152
P: Utbildning	500 anställda	7	389 792
Q: Vård och omsorg; sociala tjänster	500 anställda	49	1 674 379
R: Kultur, nöje och fritid	500 anställda	9	757 067
S: Annan serviceverksamhet	500 anställda	2	175 468
Branschkod saknas	500 anställda	49	7 149 372
Totalt	500 anställda	989	760 921 892

*Notering: Antalet företag baseras på siffror från 2017 och inkluderar företag som under det året inrapporterat omsättning och antal anställda.
Källa: Retriever*

En gränsdragning vid minst 500 anställda jämfört med minst 250 anställda skulle alltså omfatta 989 företag istället för 1 783 företag. Enligt Rambolls bedömning är en lämplig gränsdragning för rapporteringskrav vid 250 anställda eller fler (se diskussion i avsnitt 6.1.4.1).

6.1.5 Räkneexempel: effektstorlek av likviditetsförskjutning från stora bolag till små och medelstora bolag utifrån gränsdragning för rapporteringsskyldiga företag vid minst 250 anställda

Följande räkneexempel är en mycket förenklad modell med syfte att indikera den samhällsekonomiska effekten av att likvida medel överförs från stora företag till SME:s. Exemplet utgår ifrån en gränsdragning vid 250 anställda eller fler för rapporteringsskyldighet, och tar inte hänsyn till eventuella fullgörandekostnader, som bedöms vara mycket små. Ramboll har abstraherat från alla typer av indirekta effekter och tillämpar uppskattningar i beräkningen. Metoden är enligt följande.

Ramboll har summerat de totala leverantörsskulderna för företag med 250 eller fler anställda. Från företagens bokslut 2017 uppgick dessa till 824 miljarder kronor (se Tabell 7). I ett första led har denna siffra korrigerats för en uppskattad andel av leverantörsskulderna som är till utlandet. Det fjärde kvartalet 2017 uppgick företagens utländska handelskrediter till 278 miljarder kronor.³⁷ Ramboll har antagit att mycket stor andel av företagens utländska handelskrediter innehas av företag med 250 anställda eller fler. För enkelhetens skull har det antagits att denna andel är 90 procent. 0,9 har därför multiplicerats med 278 miljarder kronor, vilket ger 250 miljarder kronor. Denna siffra har sedan subtraherats från 823 miljarder kronor. Detta ger 573 miljarder kronor.

Ramboll har beräknat att 37,51 procent³⁸ av de stora bolagens leverantörsskulder, som inte går till utlandet, är gentemot svenska SME:s. Detta baseras på marknadsandelen som SME:s totalt sett utgör av den totala ekonomin (inkluderat företag med minst fem anställda med omsättning om minst SEK 500 000). Man har därför multiplicerat 573 miljarder kronor med 0,3751. Den estimerade siffran på 215 miljarder kronor antas alltså vara storleken på de stora företagens leverantörsskulder mot svenska SME:s. I ett sista led har det korrigerats för skatter, genom att korrigera med den vanligaste moms nivån på 25 procent. Efter att ha applicerat detta återstår 172 miljarder kronor.

Utifrån den genomsnittliga betaltiden om 33 dagar rapporterat av SME:s³⁹ har Ramboll beräknat hur stor likviditetsförskjutningen kan vara om betaltiden minskar med en dag från genomsnittet enligt $\frac{32-33}{33}$. Detta ger en siffra på 5,2 miljarder kronor vilket alltså representerar förskjutningen i likvida medel från stora till mindre företag, om betaltiderna minskar från 33 till 32 dagar. Värdet av denna likviditetsförskjutning kan uppskattas genom skillnaden mellan de stora och mindre företagens diskonteringsräntor (se Figur 1). Mindre bolag har potentiellt högre diskonteringsräntor än stora bolag, och därför högre

³⁷ SCB, HKU, *Företagens utländska handelskrediter*. Mer information på

https://www.scb.se/contentassets/10dbd929401749f2baa72165609cb6fc/nv0118_do_2017_rp_170627.pdf

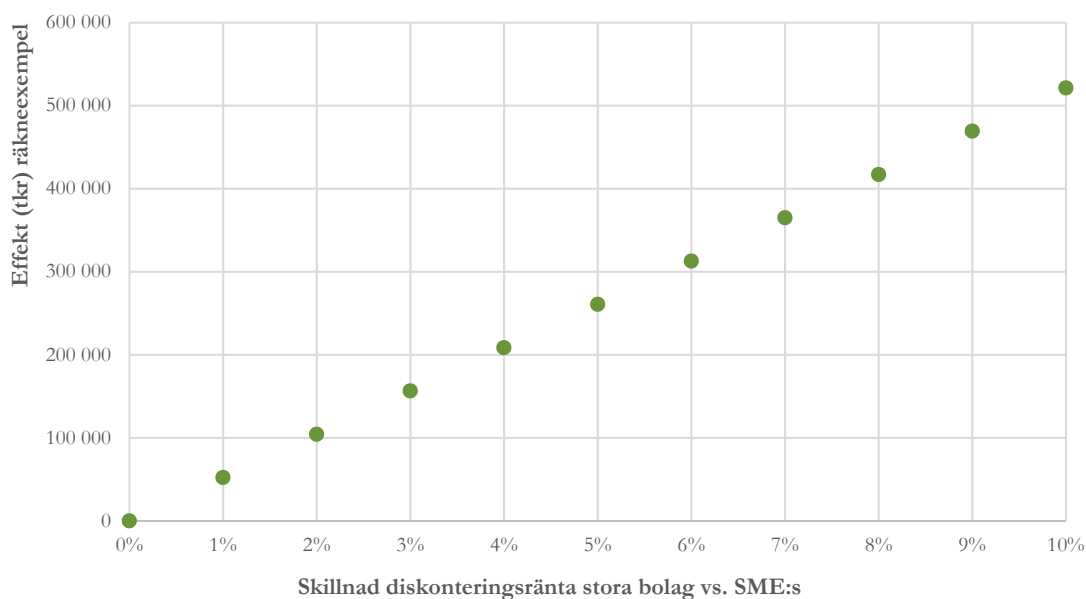
³⁸ Procentsatsen 37,51 procent kommer av: 1. Av alla företag med minst 5 anställda och en omsättning med minst 500 tkr summerar Ramboll omsättningen. 2. Av alla företag med färre än 250 anställda summerar Ramboll omsättningen. Ramboll tar sedan (total omsättning för företag med färre än 250 anställda) / (total omsättning för alla företag). Endast för företag med minst 5 anställda och omsättning om minst 500 tkr i beräkningen. Detta ger en grov uppskattning för hur stor andel av marknadens totala omsättning som företag med färre än 250 anställda utgör.

³⁹ Intrum, *European Payment Report 2018*

marginalvärde på varje krona. En indikation på att detta är fallet är att avkastningen på sysselsatt kapital i regel avtar efter företagens storlek (se Bilaga 1).

Enligt den framtagna siffran för likviditetsförskjutning om 5,2 miljarder kronor skulle en skillnad i diskonteringsränta på två procentenheter mellan stora bolag och SME:s, enligt räkneexemplet ge en samhällsekonomisk positiv effekt på närmare 104 miljoner kr (Figur 1). Detta baseras på en minskning i betaltider från genomsnittet på 33 dagar till 32 dagar. Eftersom Ramboll har antagit linjära samband, skulle enligt räkneexemplet en minskning från 33 till 30 dagar ge en effekt på 312 miljoner kr, vid en skillnad i diskonteringsränta om 2 procent. En skillnad i diskonteringsränta mellan stora företag och mindre företag på 5 procent, skulle enligt räkneexemplet motsvara en effekt på 780 miljoner kronor om betalningstiderna minskade från 33 till 30 dagar.

Figur 1: Räkneexempel, en dags minskning i betaltider, effekt (tkr) av förskjutning i likvida medel från stora företag till SME:s, 2017

Att diskonteringsräntorna är högre för SME:s än för större bolag är i regel ett rimligt antagande.⁴⁰ Mindre bolag har typiskt sett högre låneräntor än stora bolag, och har också lägre grad av tillgång till extern finansiering. Till värdet av att vara likvid ska också hänsyn tas till företagens avkastning på sysselsatt kapital. Detta är generellt sett högre ju mindre företaget är. Den genomsnittliga avkastningen på sysselsatt kapital är 30,31 procent för företag med 5-9 anställda, jämfört med 8,45 procent för företag med 250 anställda eller fler (Bilaga 1). Utifrån detta kan alltså en skillnad i diskonteringsränta om 2 procent anses vara ett konservativt antagande. Sammanfattningsvis betyder skillnaden i diskonteringsräntor mellan stora och mindre bolag alltså att små företag kan anses ha högre utväxling på varje likvid krona. Utifrån detta resonemang bör en likviditetsförskjutning från stora till små

⁴⁰ European Commission, *The Economic Impact of Late Payments*, Economic Papers 531, September 2014

bolag generera en positiv aggregerad samhällsekonomisk effekt, som illustrerat i räkneexemplet.

6.2 Bolagsverkets kostnader för implementering

Bolagsverket har vid en första preliminär bedömning, uppskattat verkets system- och utvecklingskostnad till ca 4 miljoner kronor och förvaltningskostnader, kostnader för informationsförsörjning samt kostnader för att hämta uppgifter om antalet anställda beräknas sammanlagt uppgå till ca 1 miljon kronor per år. Bolagsverket har vid den preliminära bedömningen av system- och utvecklingskostnaden för rapportering till registret utgått från den för verket mest kostnadseffektiva lösningen, en så kallad maskin till maskin-lösning. Kostnaderna kan bli högre beroende på bland annat om flera olika systemlösningar för rapportering och inhämtning av uppgift om antalet anställda från Bolagsverket ska tas fram.

Konkurrensverket har framfört att de inte ser att förslaget medför några kostnader för dem.